

Stezka po stopách Bedřicha Smetany

Slavný český hudební skladatel je spolu s Antonínem Dvořákem považován za zakladatele české národní hudby. Narodil se v Litomyšli roku 1824, kde díky svému otci Františku Smetanovi - hráči amatérského smyčcového kvartetu, našel zalíbení v hudbě. Během svého života se Bedřich Smetana věnoval hudbě, skládal opery i jiná hudební díla a zároveň hudbu vyučoval. Jeho opery jako například Dalibor, Libuše, Hubička či Prodaná nevěsta jsou známé po celém světě. Mezi jeho další významná díla patří cyklus symfonických básní Má vlast a její zřejmě nejznámější část Vltava. Z jeho díla dále připomeňme, kromě již zmíněných oper, kantátu Česká píseň, dva smyčcové kvartety, dvě dua Z domoviny a rozsáhlé dílo klavírní.

Osud litomyšlského rodáka je protkán hned několika ranami - ze čtyř Smetanových dcer se dospělosti dožila pouze jediná, také mu zemřela jeho první žena. Kolem věku padesáti let se u něj začaly projevovat problémy se sluchem. Ty se postupně zhoršovaly a tak poslední roky svého života skládal zcela hluchý. Po letech působení v Götterburgu působil v Praze jako sbormistr Hlaholu, klavírista, hudební kritik a pak až do svého ohluchnutí jako kapelník opery Prozatímního divadla. Bedřich Smetana zemřel v roce 1884 ve věku 60 let a je pohřben v Praze na Vyšehradě.

V Litomyšli Vám můžeme nabídnout putování po stopách Bedřicha Smetany, provedeme Vás místy, na kterých strávil první roky svého života, které ho formovaly do budoucích let.

Zastávky:

1. Smetanovo náměstí

Přirozeným centrem města je Smetanovo náměstí, jehož velkou část lemují měšťanské domy s podloubím. I přesto, že má část domů gotické základy, díky četným požárům má většina z nich barokní, klasicistní a empírové fasády se štíty či atikami pocházející z 18. a 19. století. Náměstí dominuje socha Bedřicha Smetany, uprostřed se nachází budova bývalé radnice a na Horním konci náměstí se nalézá morový sloup.

Současná barokní podoba staré radnice z roku 1418 je výsledkem přestavby v 18. století, kdy byl k původní stavbě připojen dům, čp. 53. Na radniční věži si můžeme prohlédnout dílo hodináře Karla Adamce s výzdobou Antonína Růžičky. Jeho dílem je orloj, který sem byl osazen roku 1907 a litomyšlský loket, což byla stará míra měřící 59 cm. Znak u paty věže označuje výšku vody při povodni roku 1781, na litomyšlský loket (vzorovou délkovou míru) upozorňuje pamětní deska. Od roku 1891 je v bývalé radnici umístěna městská knihovna.

Náměstí je ulicového typu, protáhlé v celkové délce asi 500 metrů, s uprostřed mírně zalomeným ulicovým půdorysem. Domy po východní straně jsou vesměs opatřeny podsíněmi s 96 oblouky, na západní straně je pouze 50 oblouků.

Náměstí se původně jmenovalo Horní a Dolní, a přes další různé názvy se roku 1990 dostalo až k dnešnímu názvu podle nejslavnějšího litomyšlského rodáka.

2. Panský dům (Smetanovo náměstí č.p 61)

Dům s růžovou pozdně barokní fasádou s rokokovými prvky a s podloubím, nacházející se mezi (radniční) věží a morovým sloupem, pochází již ze 17. století. V 2. polovině 18. století byl přestavěn v barokním slohu. Dům koupil v roce 1825 od hraběte Valdštejna František Smetana a rodina i s malým Bedřichem v něm bydlela mezi lety 1825 až 1831. Poté se přestěhovala z Litomyšle do Jindřichova Hradce kvůli zaměstnání Františka Smetany.

3. Socha Bedřicha Smetany (Smetanovo náměstí, před restaurací U Slunce)

Bronzová socha hudebního skladatele a litomyšlského rodáka byla postavena roku 1924 na počest 100. výročí narození Bedřicha Smetany. Autorem pomníku je český sochař Jan Štursa. Dle autora je zde skladatel znázorněn v poloze, kdy naslouchá svému vnitřnímu hlasu.

4. Smetanův dům (nábřeží řeky Loučné)

Smetanův dům je secesní budova z roku 1905, postavená podle návrhů plzeňských architektů Šůty, Šulce a Velflíka. Byl otevřen Smetanovou operou Dalibor v provedení místních nadšenců. Budova byla míněna jako divadelní a koncertní sál. Velký sál s balkóny pojme až 650 návštěvníků. Jevišť je opatřeno původní oponou malovanou podle návrhu Františka Urbana. V současné době se zde konají plesy, divadla, taneční vystoupení, koncerty a některé pořady v rámci festivalu Smetanova Litomyšl.

5. Rodný byt Bedřicha Smetany (budova bývalého zámeckého pivovaru)

Bedřich Smetana se narodil v Litomyšli 2. března 1824. Otec František Smetana byl hraběcím sládkem v zámeckém pivovaru. Bedřich byl jedenáctým dítětem a prvním synem. Rodina zde bydlela pouze rok, pak se odstěhovali na náměstí do domu čp. 61. V bývalém zámeckém pivovaru se nachází Smetanův rodný byt. V těchto prostorách je zpřístupněna stálá expozice věnovaná Bedřichu Smetanovi. Kromě jiného zde uvidíte originální brýle, stůl Bedřicha Smetany, fotografie a záznamy ze života.

* Zajímavost: Matka Bedřicha, Barbora Smetanová, vyprávěla, že měla před narozením chlapce živý sen, ve kterém se jí zjevil anděl a zvěstoval jí, že bude chlapec velkým hudebníkem, a kázal, aby mu dala jméno Fridrich a také hudební vzdělání.

6. II. zámecké nádvoří (Státní zámek Litomyšl)

Město Litomyšl je spojeno především s osobností a hudbou Bedřicha Smetany. Na druhé zámecké nádvoří sem každoročně na přelomu června a července tento fenomén přivádí tisíce návštěvníků na Národní operní festival Smetanova Litomyšl. Festival je zde pořádán na počest nejslavnějšího litomyšlského rodáka již od roku 1949. V počátcích se jednalo pouze o víkendový festival, nyní trvá více než dvacet dní. Na druhém nádvoří zámku se každý rok staví kompletní konstrukce s výsuvnou střechou pro případ špatného počasí. Během několika minut zakryje téměř celé nádvoří a ochrání tak hlediště, které pojme až 1300 diváků.

7. Dámský hudební salónek (Státní zámek Litomyšl)

V dámském hudebním salóneku se konalo první vystoupení Bedřicha Smetany před veřejností. Bylo mu tehdy pouhých šest let a hrál zde na klavír pro samotnou paní hraběnkou.